

5. КОНТРОЛЬ, АУДИТ І АНАЛІЗ: ВИДИ ТА БАГАТОЦІЛЬОВИЙ ХАРАКТЕР В ПРОЦЕСІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Kamil Jan KOBUS

Olsztyńska Szkoła Wyższa, Polska

RODZAJE ANALIZ FINANSOWYCH JAKO PODSTAWA ZARZĄDZANIA FINANSAMI

Początki analizy odnoszą się do analizy bilansu. Obecnie to zdecydowanie coś więcej niż bilans lub inaczej opis liczb zawartych w bilansie. Analiza finansowa to przede wszystkim mechanizm ukierunkowany na objaśnienie czynników, które wpływają na pogorszenie lub poprawę wyników danego przedsiębiorstwa. Najprościej rzecz ujmując, możemy zdefiniować analizę finansową jako część analizy ekonomicznej, zajmującej się oceną efektywności funkcjonowania przedsiębiorstwa, jego sytuacją majątkową oraz finansową. Efektywność oraz sytuacja majątkowo - finansowa są ze sobą ściśle powiązane. Przyjmuje się, że wysoka efektywność prowadzi do dobrej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa i odwrotnie.

Kontrola dotycząca mechanizmów, które zapewniają profesjonalnie prowadzonej firmie funkcjonowanie na rynku i stały rozwój jest jednym z istotniejszych elementów sukcesu. Analiza finansowa wykrywa problemy powstające w trakcie działalności przedsiębiorstwa, nazywa je i pomaga zniwelować ryzyko ponoszone przez przedsiębiorcę. Analiza finansowa jest pomocna w procesie zarządzania oraz wykorzystywana przez otoczenie przedsiębiorstwa: kredytodawców, kontrahentów, inwestorów, audytorów, urzędy statystyczne itp. Jest to obok analizy techniczno-ekonomicznej główny element analizy ekonomicznej, będącej filarem analizy działalności przedsiębiorstwa. W zakres analizy finansowej wchodzi: analiza sprawozdań finansowych, ustalenie i ocena przepływów pieniężnych, analiza czynników kształtujących wynik finansowy, ustalenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, w szczególności odnośnie do: płynności, zadłużenia, aktywności, obrotowości, efektywności etc.

Analiza finansowa realizowana jest głównie na podstawie danych ilościowych i obejmuje ocenę oraz interpretację: relacji między wielkościami ekonomicznymi oraz zmiany w czasie tych wielkości i relacji między nimi. Źródłem danych są przede wszystkim materiały ewidencyjne: sprawozdania finansowe, dane księgowe, kalkulacje, wyniki poprzednich analiz oraz inne dokumenty obrazujące działalność przedsiębiorstwa. W analizie finansowej korzysta się również z innych materiałów, jak: protokoły zarządu, protokoły pokontrolne, informacje pochodzące z wywiadów, a także materiały zewnętrzne, informujące o otoczeniu przedsiębiorstwa. Rzetelność wyników analizy jest uzależniona od prawdziwości danych, będących jej podstawą. Wiarygodność danych może bowiem nie być zachowana bądź w wyniku celowych działań, mających na celu zafałszowanie faktycznej kondycji finansowej, bądź na skutek nieumyślnej pomyłki.

Wyniki analizy finansowej nie mogą być interpretowane swobodnie, bez właściwej bazy odniesienia, którą mogą stanowić: wielkości oczekiwane, wielkości z poprzednich okresów, wielkości średniobranżowe i obowiązujące standardy. Podstawę wnioskowania stanowią odchylenia od wzorców, z uwzględnieniem uwarunkowań i otoczenia, w których działa przedsiębiorstwo. Porównywane wartości muszą być jednorodne i wyrażać ten sam sens ekonomiczny. W przypadku braku możliwości bezpośredniego zestawienia danych, należy doprowadzić do ich porównywalności, poprzez wyeliminowanie różnic:

- metodologicznych, wynikających ze zmian w sposobie liczenia wielkości ekonomicznych,
- finansowych, mogących powstać wskutek zmian stawek, taryf, składek, cen etc.,

- організаційних, będących wynikiem restrukturyzacji, podziału lub połączenia przedsiębiorstw,
- lub rzeczowych, mających swoje podłoże w zmianie przedmiotu lub zakresu działalności.

Z praktycznego punktu widzenia analizę finansową można przeprowadzać nawet co kilka dni. Im więcej informacji mamy, tym oczywiście łatwiej jest zarządzać firmą. Dzięki częstej analizie finansowej zdecydowanie łatwiej jest podejmować decyzje o bieżących sprawach. Mowa tutaj na przykład o sprawach dotyczących aktualnego zaopatrzenia albo pozyskiwania dodatkowych środków finansowych na prowadzenie działalności. Pamiętać należy jednak o tym, że analiza finansowa kosztuje i ktoś musi ją rzetelnie przeprowadzić. Usługi dobrego analityka finansowego nie należą do najtańszych wydatków.

Ze względu na stopień szczegółowości badań analitycznych, wyróżnia się następujące metody analizy finansowej:

- metody ogólne, które opierają się na badaniu zjawisk i procesów finansowych o bardzo złożonym charakterze. Celem tej metody jest pokazanie wzajemnych zależności oraz określenie kierunku badań. Wyróżnia się tutaj metodę indukcyjną i metodę dedukcyjną,
- metody szczegółowe, które polegają na poszerzaniu badań analitycznych procesów gospodarczych. Dzięki nim możliwa jest ocena stanu badanych zjawisk oraz znalezienie ich przyczyn. Wyróżnia się tutaj metodę porównań i metody badań przyczynowych.

Podstawowymi instrumentami analizy finansowej są wskaźniki. Mogą one pokazywać stan finansowy przedsiębiorstw na dany moment lub w pewnym okresie.

Najczęściej stosowanymi wskaźnikami są:

- wskaźniki zyskowności,
- wskaźniki wykorzystania majątku,
- wskaźniki wykorzystania kapitału,
- wskaźniki płynności,
- wskaźniki rynku kapitałowego,
- wskaźniki obrotowości,
- wskaźniki zadłużenia,
- wskaźnik bieżącej płynności finansowej,
- wskaźnik przyspieszonej płynności finansowej,
- wskaźnik środków pieniężnych.

Kluczowych informacji, niezbędnych do przeprowadzenia analizy finansowej przedsiębiorstwa, dostarcza jego sprawozdanie finansowe sporządzone na podstawie ewidencji księgowej i kalkulacji.

W szczególności dane te są zawarte w:

- bilansie,
- rachunku zysków i strat,
- rachunku przepływów pieniężnych,
- informacji dodatkowej.

Do pozostałych źródeł informacji należą również:

- zestawienia informacji dotyczących przykładowo inwestycji, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych
- księgi i kartoteki inwentarzowe majątku przedsiębiorstwa,
- oświadczenia podatkowe

W ramach analizy wstępnej sprawozdań finansowych przeprowadza się:

- analizę pionową i poziomą,
- określenie źródeł finansowania majątku,
- badanie struktury kapitałowo-majątkowej,
- wycenę bilansową.

W ramach analizy pionowej ustala się udział procentowy badanej wartości w wartości zagregowanej, np. w przypadku badania bilansu - udział aktywów trwałych w aktywach ogółem. Pozwala ona określić główne obszary zaangażowania przedsiębiorstwa. Z natury rzeczy analiza

пionowa wykonywana jest każdorazowo w ramach jednego dokumentu sprawozdawczego, dla jednego okresu. Analiza pionowa wykorzystywana jest szerzej w analizie wskaźnikowej.

Analiza pozioma pozwala ocenić zmiany zachodzące w przedsiębiorstwie - szczególną rolę odgrywa w niej badanie dynamiki lub tempa zmian (analiza przyrostowa) wielkości finansowych, m.in. sprzedaży, kosztów, wartości środków trwałych, zobowiązań długoterminowych etc. W ramach analizy poziomej ocenia się zmianę poszczególnych wartości liczbowych w czasie, każdorazowo w ramach jednego dokumentu, dla wielu (co najmniej dwóch) następujących po sobie okresów. Analiza pozioma może odnosić się również do wnioskowania na podstawie zestawianych ze sobą wielkości z różnych stron jednego sprawozdania (np. kategorii finansowej z aktywów i pasywów) lub pomiędzy sprawozdaniami (np. kategorie finansowe z rachunku zysków i strat i bilansu). Typowym przykładem pierwszego zdarzenia jest analiza kapitału obrotowego, drugiego choćby zestawienie ze sobą tempa zmian przychodów ze sprzedaży oraz aktywów obrotowych. W przypadku określania źródeł finansowania majątku wyznacza się i interpretuje wielkości kapitałów: własnego, stałego i obrotowego netto.

Kapitał własny jest różnicą między wielkością pasywów ogółem, a zobowiązaniami ogółem i zalicza się do niego m.in. udziały lub akcje właścicieli, wyniki finansowe przedsiębiorstwa oraz kapitały zapasowe i rezerwowe. Kapitał własny to środki będące własnością przedsiębiorstwa, które w założeniu mają przynosić dochód w postaci wartości dodanej.

Kapitał stały, zwany inaczej kapitałem długoterminowym, stanowi sumę kapitału własnego oraz zobowiązań długoterminowych, które interpretuje się jako długoterminowe zaangażowanie kapitałów obcych w działalność przedsiębiorstwa.

Kapitał obrotowy netto, zwany inaczej kapitałem pracującym, jest różnicą między kapitałem stałym a aktywami trwałymi (ujęcie kapitałowe) lub aktywami obrotowymi a zobowiązaniami krótkoterminowym (ujęcie majątkowe). Kapitał ten mniejszy od zera oznacza, że część aktywów trwałych przedsiębiorstwa finansowana jest przez kapitały inne niż stałe, a więc krótkoterminowe. Sytuacja taka może świadczyć o problemach w zakresie płynności finansowej przedsiębiorstwa. Niemniej jednak ocena wielkości kapitału pracującego nie jest jednoznaczna i zależy od wielu czynników, w tym od branży, realizowanej strategii zarządzania kapitałem, akceptowalnego poziomu ryzyka itp. W ramach badania struktury kapitałowo-majątkowej wyznacza się i interpretuje pięć wskaźników.

Wskaźnik ten informuje o stopniu, w jakim kapitał własny pokrywa aktywa trwałe. Zgodnie z jedną z zasad bilansowych, kapitał własny powinien wystarczać na sfinansowanie aktywów trwałych, co oznacza, że wskaźnik ten powinien przyjmować wartość co najmniej równą 100%. Wartość tego wskaźnika poniżej normy świadczy o finansowaniu części majątku przedsiębiorstwa przez kapitały obce, co choć nie stanowi bezpośrednio o niekorzystnej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, powinno być ocenione, z uwzględnieniem innych informacji, jako czynnik zwiększający ryzyko wystąpienia takiego zagrożenia.

Wskaźnik ten informuje o stopniu finansowania aktywów trwałych przez kapitał stały. Wielkość tego wskaźnika poniżej 100% oznacza, że kapitał stały nie wystarcza do finansowania majątku trwałego przedsiębiorstwa, a więc jest on finansowany również przez kapitały obce krótkoterminowe. Przy prawidłowo prowadzonej polityce finansowej kapitał stały powinien przekraczać wartość majątku trwałego, zapewniając także finansowanie środków obrotowych. W przeciwnym wypadku przedsiębiorstwo może stanąć w obliczu niemożności bieżącego regulowania zobowiązań. Wskaźnik ten informuje o stopniu pokrycia aktywów obrotowych kapitałem krótkoterminowym, tj. zobowiązaniami bieżącymi. Jeżeli kapitał krótkoterminowy w pełni pokrywa majątek obrotowy, wówczas zachowana jest złota reguła bilansowania w stosunku do obrotowych składników majątku.

Wskaźnik informuje o tym, jaką część aktywów ogółem finansuje kapitał obrotowy netto. Im większy jest jego dodatni udział, tym w przedsiębiorstwie występuje większe zabezpieczenie płynności. Ten wskaźnik informuje o pokryciu aktywów obrotowych przez kapitał obrotowy netto.

Wskaźnik ten służy do uszczegółowienia wskaźnika udziału kapitału obrotowego netto w finansowaniu aktywów ogółem.

Wycena bilansowa przedsiębiorstwa, ostatni element wstępnej analizy dokumentów sprawozdawczości finansowej, polega na określeniu jego wartości. W analizie finansowej proponuje się zastosować wyznaczenie wartości likwidacyjnej przedsiębiorstwa zgodnie z formułą Wilcoxa. Formuła ta nazywana jest również wzorem Wilcoxa na prognozę bankructwa. Jest ona jednak miarą dość subiektywną i nieprecyzyjną. Ustalenie poziomu odzyskania środków z różnych rodzajów aktywów jest dyskusyjne.

Analiza wskaźnikowa jest rozwinięciem wstępnej analizy sprawozdań finansowych. Analiza ta opiera się na relacjach określonych wielkości finansowych, istotnych z punktu widzenia ich wzajemnych związków. Generuje informacje o sytuacji finansowej firmy oraz wynikach jej działalności na rynku opartych o zbiór wskaźników logicznie ze sobą powiązanych. Na podstawie wartości tych wskaźników można formułować wnioski dotyczące przyszłości firmy.

Wyznaczone wielkości wskaźników oceniane są indywidualnie, w kontekście otoczenia przedsiębiorstwa, poprzez przyrównanie do ustalonych norm, wyrażonych przedziałami wartości lub wartościami brzegowymi, a także poprzez ich analizę poziomą, kiedy ocenia się zmianę tych wskaźników w kolejnych okresach, w tym w szczególności tendencję tych zmian.

Przy konstruowaniu wskaźników ważne jest uwzględnienie istotnej różnicy między bilansem, który obrazuje stan finansów przedsiębiorstwa na dzień sporządzenia oraz rachunkiem zysków i strat, który prezentuje dane za okres poprzedzający dzień bilansowy. Przy konstruowaniu wskaźników składających się z wielkości pochodzących z obu tych dokumentów, zaleca się wziąć wprost wartość z rachunku zysków i strat oraz średnią arytmetyczną wartości z dnia otwarcia i dnia zamknięcia bilansu. Od tej zasady stosuje się jednak wyjątki, szczególnie wtedy gdy potrzeba jest wydłużyć okres analizy (zwiększyć szereg czasowy). Analiza wskaźnikowa pozwala ustalić sytuację finansową przedsiębiorstwa w zakresie: płynności, aktywności, zadłużenia, efektywności, oceny rynkowej wartości akcji i kapitału. Analiza ta jest rodzajem badania ilościowego i oparta jest na wskaźnikach, przedstawiających relacje określonych wielkości finansowych, ważnych z punktu widzenia ich wzajemnych związków. Wybór wskaźników możliwych do obliczenia na podstawie danych finansowych przedsiębiorstwa jest bardzo szeroki. Nadmiar wskaźników może jednak zawikłać przeprowadzaną analizę, stąd w krajach gospodarki rynkowej stosuje się na ogół ograniczony zestaw najbardziej efektywnych indykatorów, umożliwiających scharakteryzowanie różnych aspektów funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Analiza wskaźnikowa wykonywana jest w oparciu o dokumenty sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstwa, uwzględniając w szczególności wielkości ekonomiczne ujęte w bilansie i rachunku zysków i strat. Przy obliczaniu wskaźników ważne jest uwzględnienie istotnej różnicy między bilansem, który obrazuje stan finansów przedsiębiorstwa na dzień sporządzenia oraz rachunkiem zysków i strat, który prezentuje dane za okres poprzedzający dzień bilansowy. Przy konstruowaniu wskaźników składających się z wielkości pochodzących z obu tych dokumentów, należy uwzględnić wprost wartość z rachunku zysków i strat oraz średnią arytmetyczną wartości z dnia otwarcia i dnia zamknięcia bilansu.

Wyznaczone wielkości wskaźników oceniane są poprzez przyrównanie do ustalonych norm, wyrażonych przedziałami wartości lub wartościami brzegowymi, a także poprzez ich analizę poziomą, kiedy ocenia się zmianę wskaźników w kolejnych okresach, w tym w szczególności tendencję tych zmian. W interpretacji stosuje się również ocenę uzyskanych wartości na tle branży, w której działa przedsiębiorstwo. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, że przyjmowane w literaturze przedmiotu normy wskaźników szacowane są dla wszystkich przedsiębiorstw, działających w różnych branżach, w różnych krajach. Przeprowadzając analizę wskaźnikową należy uwzględnić możliwość braku porównywalności uzyskiwanych wartości, wynikającą bądź ze zmiany warunków makroekonomicznych w gospodarce, bądź z różnic w konstrukcjach poszczególnych wskaźników.

Jak wiadomo charakter przedsiębiorstwa może być różny, a to do niego dopasowujemy odpowiednie wskaźniki. Rodzajów wskaźników jest kilka:

- Bezwzględne – wyrażone w wartościach pieniężnych.
- Względne – oparte na ilorazie wskaźników bezwzględnych.
- Statyczne – opisujące stan jednostki na dany moment (dzień/rok/kwartał).
- Dynamiczne – opisujące stan jednostki w pewnym okresie.

Jest jeszcze podział wskaźników ze względu na zakres działań gospodarczych, które obejmują, czyli:

- Wskaźniki syntetyczne – obejmujące wiele zdarzeń gospodarczych.
- Wskaźniki cząstkowe – opisujące pojedyncze, mało złożone zjawiska.

Poszczególne wskaźniki możemy przypisać do czterech grup: wskaźniki płynności finansowej, zadłużenia, rentowności i sprawności działania.

Pierwszym z obszarów, który obejmiemy analizą, jest płynności finansowa przedsiębiorstwa. Dzięki niej sprawdzimy zdolność przedsiębiorstwa do terminowego regulowania swoich zobowiązań. Płynność finansowa odgrywa kluczową rolę w realizacji bieżących działań przedsiębiorstwa. Jak wiemy, każdy przedsiębiorca chce zarobić, a bez kapitału pieniężnego nic w tym kierunku nie zdołamy.

Płynność to zdecydowanie jeden z najważniejszych czynników badanych podczas analizy wskaźnikowej. Określa ona zdolność przedsiębiorstwa do regulowania bieżących zobowiązań. W ramach tego wskaźnika możemy wyróżnić płynność bieżącą, wskaźnik płynności przyspieszonej oraz wskaźnik środków pieniężnych. Do każdego z nich przypisuje się idealny stosunek pomiędzy aktywami a zobowiązaniami. Im bliżej tego wyniku się znajdujemy, tym lepiej. Aktywa to oczywiście majątek przedsiębiorstwa czyli pieniądze, maszyny, licencje itd., a zobowiązania to obowiązki wykonania świadczenia wynikające z działań z przeszłości, np. kredyt bankowy. Warto pamiętać, że wysoki wskaźnik płynności (suma aktywów obrotowych większa od sumy zobowiązań) nie jest zawsze dobry, a jego przerost może oznaczać nieefektywność w zarządzaniu aktywami obrotowymi. Z drugiej strony, jest to lepsza sytuacja niż ta, w której osiągamy niski wskaźnik płynności, bo to daje sygnał o możliwych problemach z terminową spłatą bieżących zobowiązań.

Analiza wskaźnikowa dysponuje ponad 100 różnorodnymi wskaźnikami, obejmującymi wszystkie obszary działania przedsiębiorstwa. Takie bogactwo warsztatu analitycznego sprawia, że analiza ta, nawet uproszczona, jest czasochłonna i może powodować trudności interpretacyjne. Aby usprawnić ocenę sytuacji finansowej przedsiębiorstw opracowano więc mierniki syntetyczne, zapewniające:

- uproszczenie procesu oceny,
- przyspieszenie wydawania opinii,
- kompatybilność porównań różnych przedsiębiorstw,
- zgodność ocen,
- uwzględnienie wielu obszarów działalności przedsiębiorstwa.

Mierniki te znalazły zastosowanie w:

- analizie fundamentalnej przedsiębiorstw,
- przy podejmowaniu decyzji o fuzjach lub akwizycji przedsiębiorstw,
- przy ocenie zdolności kredytowej,
- przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,
- jako systemy wczesnego ostrzegania przed upadłością.

W przeciwieństwie do analizy wstępnej i wskaźnikowej, analiza mierników syntetycznych umożliwia ocenę sytuacji finansowej przedsiębiorstwa nie tylko w przeszłości. Niektóre ze stosowanych w tej analizie modeli umożliwiają również oszacowanie, jak ta sytuacja będzie się kształtowała w przyszłości.

Analiza finansowa to narzędzie, które cechuje pewna elastyczność. W zależności od potrzeb danego przedsiębiorstwa można skorzystać z różnych rodzajów takiej analizy. Przyjmuje się, że podstawą doboru odpowiedniego badania finansowego są kryteria podziału.

Ze względu na wybraną metodę badań możemy mówić o:

- funkcjonalnej, która polega na badaniu odcinkowych zjawisk występujących w firmie, często bez wiązania ich z innymi zjawiskami. Tego rodzaju badanie mogą przeprowadzić osoby nadzorujące te zjawiska w przedsiębiorstwie i znające je. To znacznie skraca czas analizy.
- kompleksowej, obejmującej swoim zakresem wszystkie zjawiska występujące w przedsiębiorstwie w konkretnym czasie we wzajemnych uwarunkowaniach oraz związkach. Wszystkie procesy są uporządkowane według hierarchii ważności, więc można oddzielić zjawiska główne od pobocznych. Ten rodzaj analizy jest czasochłonny i trudniejszy w przeprowadzaniu. Trzeba całościowo spojrzeć na przedsiębiorstwo, dlatego analiza kompleksowa jest znacznie dokładniejsza od funkcjonalnej.
- decyzyjnej, sfokusowanej na dostarczeniu informacji ułatwiających przedsiębiorstwu podejmowanie decyzji. Bada się tutaj zjawiska występujące w układzie przyczynowo - skutkowym oraz chronologicznym. Skuteczność tej analizy zależy od charakteru i problematyki rozpatrywanej kwestii.

Przedsiębiorstwo można również analizować na podstawie zakresu przedmiotowego badań.

Wyróżniamy wtedy dwa rodzaje analizy:

- całościowa odnosi się do wszystkich zjawisk, które występują w przedsiębiorstwie. W zależności jakie są oczekiwania wobec badań, analiza może być przeprowadzona na poziomie ogólnym lub całościowym. Charakterystyka ogólna, to opis zjawisk gospodarczych od strony strukturalnej, jakościowej, dynamicznej bez głębszego analizowania przyczyn zaistniałej sytuacji. Badania szczegółowe rozpatrują poszczególne zjawiska patrząc na wzajemne powiązania i zwracając uwagę na wyjaśnienie przyczyn niepowodzeń w konkretnych segmentach firmy.
- odcinkowa (zwana też problemową) obejmuje fragment działalności przedsiębiorstwa, np. dział logistyki, lub konkretny problem, np. poziom zadłużenia przedsiębiorstwa. Bada się wybrane zagadnienie dogłębnie oraz wszechstronnie. Ten rodzaj analizy stosuje się w przypadku potrzeby zreformowania konkretnego odcinka funkcjonowania firmy bez analizowania kompleksowego, które zajmuje więcej czasu, a nie daje gwarancji wykrycia problemu.

Pod względem stopnia szczegółowości badań analitycznych można wyodrębnić dwa rodzaje analiz:

- ogólna, która zwraca uwagę na najistotniejsze zagadnienia rozwoju oraz funkcjonowania przedsiębiorstwa. W związku z tym, ten rodzaj badań opiera się na niewielkiej liczbie wskaźników syntetycznych. Analiza ogólna sprawdza się w ocenie całokształtu działalności firmy i przygotowaniu argumentów wspierających podejmowanie ważnych dla przedsiębiorstwa decyzji.
- szczegółowa - odnosi się do rozwijania i pogłębiania badań objętych wcześniej analizą ogólną. To działanie zmierza do rozpoznania początkowych czynników kształtujących analizowane zjawisko i prowadzi do ustalenia ich wpływu na zmianę tego zjawiska. Następnie, rozpatruje się wnikliwie zależności, które występują między elementami składowymi omawianego zjawiska. Analiza szczegółowa jest czasochłonna ale jej wyniki pozwalają skutecznie usprawnić funkcjonowanie przedsiębiorstwa.

Mówiąc o formie prowadzonych badań, rozróżniamy analizę wskaźnikową oraz rozliczeniową:

- wskaźnikowa - generuje informacje o sytuacji finansowej firmy oraz wynikach jej działalności na rynku opartych o zbiór wskaźników logicznie ze sobą powiązanych. Na podstawie wartości tych wskaźników można formułować wnioski dotyczące przyszłości firmy.
- rozliczeniowa - bada zależności i współzależności między poszczególnymi zjawiskami. Umożliwia to identyfikację czynników kształtujących badane relacje. Ten rodzaj analizy

charakteryzuje się dużą wartością poznawczą i w zestawieniu z analizą wskaźnikową jest bardziej przydatny w procesie zarządzania. Analiza rozliczeniowa jest czasochłonna i wymaga od analityka dobrej znajomości zagadnień związanych z przedsiębiorstwem oraz dobrego warsztatu metodycznego.

Patrząc na przedsiębiorstwo z perspektywy czasu objętego analizą mówimy o trzech rodzajach badań:

- retrospektywna odnosi się do przeszłości. Bada ona zjawiska występujące w firmie w latach poprzednich, analizuje ich skutki i ocenia trafność podejmowanych wówczas decyzji. Ten rodzaj analizy ma dwa główne cele: poznawczy oraz decyzyjny. Należy zaznaczyć, że analiza retrospektywna z racji szybko zmieniającego się otoczenia nie odgrywa już tak ważnej roli jak kiedyś. Niezwykle trudno na podstawie zjawisk występujących w przestrzeni firmy dawniej prognozować jej dalsze działania w teraźniejszości, która opiera się na innych zasadach np. prawnych.
- bieżąca polega na zbieraniu informacji o przebiegu realizacji rzeczywistych zadań w określonym czasie. Następnie porównuje się je z wielkością ustaloną w planie, ustala odchylenia i sygnalizuje nieprawidłowości. Dzięki temu można w porę podjąć działania naprawcze czy korygujące. Ten rodzaj analizy pomaga w operatywnym zarządzaniu firmą. Informacje są dostarczane na bieżąco, więc pozwalają skutecznie niwelować pojawiające się problemy.
- prospektywna ma w zasadzie charakter decyzyjny. Dzięki stosowanym metodom pozwala oceniać różne projekty i poprzez eliminację ofert mało efektywnych czy obciążonych zbyt dużym ryzykiem, wybrać optymalne dla firmy rozwiązanie. Ten rodzaj analizy wykorzystuje się również w kształtowaniu długofalowej strategii przedsiębiorstwa.

Людмила ГОЛНАЧ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет

Тетяна УГЛЯР

магістр
кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНИМИ УСТАНОВАМИ

Сфера охорони здоров'я є важливим інститутом держави та суб'єктом побудови економіки добробуту, що дозволяє зміцнити здоров'я нації та покращити суспільний потенціал за допомогою пропозиції медичних послуг належної якості, сервісного обслуговування, доступності медичної допомоги для всіх членів суспільства. Однак, дані показники можна досягнути лише у поєднанні із належним фінансуванням та економічним розвитком інститутів охорони здоров'я.

Аналіз фінансового стану підприємств, установ, організацій є вагомим процесом, що дозволяє встановити рівень ефективності роботи та використання потенціалу установи. Економічний потенціал лікувальних закладів формується під впливом багатьох чинників – кваліфікації медичних працівників, попиту на медичні послуги, організаційно-технічного рівня